

prof. dr hab. Kamil Kuskowski
Akademia Sztuki w Szczecinie
Wydział Malarstwa i Nowych Mediów

Szczecin 09. 02. 2019

Recenzja rozprawy doktorskiej pana mgr. Marka Rogulskiego zatytułowanej „Ślady pamięciowe w dochodzeniu do koncepcji dzieła artystycznego poprzez pracę z modelem kulturowym”, sporządzona w związku z wszczęciem przez Radę Wydziału Malarstwa Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku postępowania o nadanie stopnia doktora w dziedzinie sztuki plastycznej dyscyplinie artystycznej sztuki piękne.

Praca doktorska mgr Marka Rogulskiego jest niezwykle interesującą próbą zastanowienia się nad paradoksami wynikającymi z wykonywania działalności artystycznej w kontekście funkcjonowania rozbudowanych struktur zależności instytucjonalnych i hierarchicznych. Opartych na relacjach wzajemnych, zarówno dopełniających się, jak i wykluczających się. Stawanie się artystą w tej relacji polega na pewnym powtarzalnym wielowariantowym schemacie, z możliwie występującymi odstępstwami.

W przypadku Rogulskiego schemat ten wygląda następująco:

Rozpoczęcie edukacji artystycznej na wyższej uczelni, w przypadku autora była to Państwowa Wyższa Szkoła Sztuk Plastycznych w Gdańsku) Wydział Malarstwa (obecnie Akademia Sztuk Pięknych). Następnie ukończenie jej i w związku z dużą determinacją, której w przypadku Marka

„Rogulusa” Rogulskiego nie brakowało, rozpocząć najlepiej jeszcze na studiach aktywnie funkcjonować w środowisku artystycznym.

Ponieważ rozpatrujemy ten wariant na przykładzie autora pracy doktorskiej, którego początki aktywności artystycznej przypadają na przełom lat 80. i 90. ubiegłego stulecia, ważnym elementem staje się też jego działalność animacyjna związana z aktywnym zaangażowaniem w tworzenie alternatywnych miejsc prezentacji sztuki na terenie Gdańska.

Od ukończenia studiów w 1990, Rogulski w niezwykle aktywny sposób uczestniczy w życiu artystycznym jako artysta, kurator, teoretyk, organizator struktur instytucjonalnych i nie tylko.

Jako dojrzały rozpoznawalny artysta - postanawia kilka lat temu zostać doktorantem na Międzywydziałowych Środowiskowych Studiach Doktoranckich prowadzonych przez Akademię Sztuk Pięknych w Gdańsku, zwieńczeniem tej decyzji jest przygotowana przez niego rozprawa doktorska, której bycie jednym z dwóch recenzentów przypadło mojej osobie.

Część teoretyczna pracy Marka Rogulskiego składa się z trzech części, 25 rozdziałów, wstępu, bibliografii, spisów. Objętość całej pracy zmyka się w 154 stronach, praca posiada aż 419 przypisów, bibliografia składa się 77 pozycji drukowanych oraz 76 źródeł internetowych, 20 diagramów, 2 tabeli, 7 rysunków oraz 4 fotografii.

W kontekście pracy teoretycznej Marka Rogulskiego nie sposób odnieść się do wszystkich wątków poruszonych przez autora. Postaram się skupić na tym, co w moim możliwie obiektywnym poglądzie wydaje się tu kluczowe, a mianowicie podjęcie przez autora wnikliwej analizie kwestii statusu dzieła sztuki w odniesieniu do procedur dotyczących nadawania stopni i tytułów naukowych. Istotą tej analizy jest więc próba usytuowania twórczości artystycznej i jej wyników w postaci powstających dzieł sztuki, w odniesieniu do metodyki i metodologii badań naukowych i ich końcowego wyniku. Wnioski, które wywodzi Rogulski z tej dogłębnej analizy stają się asumptem do stworzenia struktury intencjonalno-instytucjonalnej, która ma posłużyć do powstania i uzasadnienia części artystycznej pracy doktorskiej.

Praca Rogulskiego jest więc próbą metakrytycznego podejścia do kwestii funkcjonowania artystów wewnątrz struktur wyższych uczelni i obowiązku prowadzenia przez nie działalności naukowej w obszarze sztuk plastycznych. Model artysty-dydaktyka-naukowca jest pewnego rodzaju tworem hybrydowym łączącym w sobie to co, znajduje się po stronie poznania

empirycznego, a wyobraźni jako istotnego elementu kreacji artystycznej.

Na potrzeby pracy Rogulski powołuje dwa byty instytucjonalne, są nimi Instytut Cybernetyki Sztuki, na którego siedzibę pozyskuje lokal z zasobów Miasta Gdańsk mieszczący się na ulicy Komandorskiej 26. Drugi to MuesseuM, które jest częścią ICS. ICS w założeniu autora ma zajmować się problematyką tworzenia wiedzy i utrwalaniem śladów pamięciowych w skodyfikowanej formie. MuesseuM zaś tym, co wiąże się z refleksją autora na temat funkcji i roli muzeów.

Tym samym Marek Rogulski zinstytucjonalizował siebie samego w postaci dwóch bytów instytucjonalnych ICS i MuesseuM - zgodnie z myślą Kena Wilbera, iż „wszelkie siły zachowawcze mają tendencję do instytucjonalizowania się, aby istnieć mocą bezwładu społecznego”.

Jego praca doktorska powstaje w relacji instytucjonalnej opartej na zależnościach pomiędzy stworzonymi przez Rogulskiego ICS i Muesseum, Akademią Sztuk Pięknych w Gdańsku, której jest absolwentem, a obecnie również doktorantem oraz Centrum Sztuki Współczesnej „Łaźnia” w Gdańsku, w którego powstanie był zaangażowany, a w którym zaprezentuję swoją pracę doktorską. Punktem wspólnym w tym diagramie jest oczywiście sam Rogulski – człowiek instytucja.

Konsekwencją tego wszystkiego jest stworzenie materialnego dzieła sztuki zatytułowanego „Wielki Zderzacz Art-Hadronów” jako pewnego rodzaju hybrydy łączącej w sobie skończone, a zarazem nieskończone dzieło sztuki, platformę dla działań artystycznych (performance) i/ oraz prac badawczych.

Co istotne, po użyciu dzieła w kontekście obrony i wystawy, elementy pracy zostaną zdemontowane i wykorzystane ponownie w ramach funkcjonowania ICS. Praca od strony technicznej stanowi wieloelementową instalację o wymiarach c.a. 5.5 m wysokości, 3.5 metra szerokości i 6 metrów długości (wykonaną ze stali, mchu, elementów gotowych takich jak systemy monitorujące, sprężarki ciśnienia, pompy wody itp.) i jest w warstwie wizualnej nawiązaniem do wcześniejszych prac Rogulskiego realizowanych jako swoistego rodzaju interfejsy do jego działań o charakterze performatywnym (m.in. *EEEP* z 1994, *Scalanie* z 2006, *Przesunięcie - Łączenie* z 2007 czy *Totalizator* z 2009). Całość dopełniają trzy makiety instytucji, wspomnianych powyżej, tworzące triadę w obrębie której odbywa się doktorat Rogulskiego jako swoistego rodzaju resume jego dotychczasowej działalności.

W pracy oczywiście nie mogło zabraknąć, co charakterystyczne również dla wcześniejszych działań artysty, odniesień o charakterze archetypicznym w tej konkretnej realizacji pojawia się archetyp Wielkiej Matki.

Rogulski w tej grze z instytucjami podkreśla, że „Faktyczne dzieło powstanie, gdy elementy tworzące instalację na wystawie ulegną rozproszeniu po demontażu wystawy”.

Biorąc pod uwagę zawartość artystyczną i teoretyczną przedstawionej rozprawy doktorskiej pana mgr Marka Rogulskiego stwierdzam, że przygotowana przez niego praca doktorska stanowi oryginalne, nowatorskie rozwiązanie, wnosząc niewątpliwie znaczący wkład w rozwój reprezentowanej przez niego dyscypliny artystycznej, oraz że spełnia wszystkie wymogi stawiane przez ustawodawcę.

Chciałbym w tym miejscu podkreślić, że ponad trzydziestoletnia już działalność artystyczna oraz animacyjna Marka Rogulskiego, na którą składa się niezliczona ilość wystaw indywidualnych i zbiorowych, pokazów performance, organizowanych i kuratorowanych wydarzeń artystycznych jest imponująca i w odniesieniu do procedur przyznawania stopni i tytułów naukowych sama w sobie uzasadniałaby nadanie mu stopnia naukowego w uznaniu za dotychczasowy dorobek artystyczny i organizacyjny.

W związku z powyższym w pełni popieram wniosek Wydziału Malarstwa Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku o przyznanie mgr Markowi Rogulskiemu stopnia doktora w dziedzinie: sztuki plastyczne, w dyscyplinie: sztuki piękne.

Niniejszym wnioskuje również o wyróżnienie rozprawy doktorskiej kandydata mgr Marka Rogulskiego.

prof. dr hab. Kamil Kuskowski